

SELETUSKIRI

maeluministri määruse „Põllumajandusministri 3. juuli 2006. a määruse nr 80 „Paljundusmaterjali mikropaljundamise ja laboratooriumi nõuded” muutmise” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse § 64 lõike 5 ja § 65 lõike 5 alusel.

Määrusega muudetakse põllumajandusministri 3. juuli 2006. a määrust nr 80 „Paljundusmaterjali mikropaljundamise ja laboratooriumi nõuded” seoses 2017. aasta 1. jaanuarist kehtima hakkavate liikmesriikidele kohaldamiseks kohustuslike puuvilja- ja marjakultuuride paljundus- ning istutusmaterjali tootmise ja turustamise nõuetega, mis on sätestatud komisjoni rakendusdirektiiviga 2014/98/EL, millega rakendatakse nõukogu direktiivi 2008/90/EÜ seoses selle I lisas osutatud viljapuude perekondade ja liikide suhtes kehtivate erinõuetega, tarnijate suhtes kehtivate erinõuetega ning ametlikku inspekteerimist käsitlevate üksikasjalike eeskirjadega (ELT L 298, 16.10.2014, lk 22–61), ning seoses liikmesriikidele kohaldamiseks kohustuslike seemnekartuli turustamise nõuetega, mis on sätestatud komisjoni rakendusdirektiiviga 2014/21/EL, millega määratakse kindlaks supereliitseemnekartuli suhtes kohaldatavad miinimumtingimused ja liidu klassid (ELT L 38, 07.02.2014, lk 39–41).

Eelnõu on koostanud Maaeluministeeriumi taimetervise osakonna peaspetsialist Merjan Savila (625 6282, e-post merjan.savila@agri.ee). Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Mari-Liis Kivipõld (625 6283, e-post mari-liis.kivipold@agri.ee) ja eelnõu toimetab keeleliselt sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (625 6165, e-post leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga täiendatakse põllumajandusministri 3. juuli 2006. a määrust nr 80 „Paljundusmaterjali mikropaljundamise ja laboratooriumi nõuded” puuvilja- ja marjakultuuri sordi mikropaljundamisel kasutatava emataime suhtes kohalduvate nõuetega.

Samuti täiendatakse eelnõuga normitehnilist märkust, kuhu lisatakse viide komisjoni rakendusdirektiivile 2014/98/EL.

Eelnõu punktiga 1 täiendatakse määrust § 3 lõikega 2¹, milles täpsustatakse taimekahjustaja mõistet ning sätestatakse taimekahjustaja määratlus nii puuvilja- ja marjakultuuri, muu aiakultuuri kui puuvilja- ja marjakultuuri kui ka kartulitaimede puhul.

Kehtiva määruse kohaselt peab tarnija hindama ainult kartulitaimede lähtematerjali puhul kvaliteeti vähendavate viiruste, nagu kartuli-keerdlehisuse, X-, S-, M-, A- ja Y-viiruse ning ohtlike taimekahjustajate esinemist. Ohtlikud taimekahjustajad, mille esinemist peab kartulitaimede lähtematerjali puhul hindama, on põllumajandusministri 7. juuli 2004. a määruse nr 116 kohaselt loetletud nõukogu direktiivi 2000/29/EÜ (EÜT L 169, 10.07.2000, lk 1–112) I ja II lisas, mida täiendatakse juhul, kui nimetatud lisades loetletud ohtlikele taimekahjustajatele on lisandunud veel ohtlikke taimekahjustajaid, mida lähtematerjalil esineda ei tohiks. Kartulitaimede lähtematerjalil ei tohi lisaks kvaliteeti vähendavatele viirustele ja ohtlikele taimekahjustajatele esineda ka kvaliteeti vähendavaid baktereid *Dickeya spp.* ja *Pectobacterium spp.* Muudatus on kooskõlas komisjoni rakendusdirektiivi 2014/98/EL artikli 10 punktis 4, artikli 16 punktis 4, artikli 21 punktis 4 ja artikli 26 punktis 4 sätestatuga.

Kui kartulitaimede lähtematerjalil ei tohi esineda kvaliteeti vähendavaid viiruseid ega kahte bakterit, siis puuvilja- ja marjakultuuri paljundamiseks kasutatav lähtematerjal peab eelnõu kohaselt olema vaba rakendusdirektiivi 2014/98/EL I ja II lisas loetletud kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest. Nendes lisades on loetletud seemned, putukad, viirusetaolised haigused, lestad, bakterid ja teised taimekahjustajad. Muudatus on kooskõlas komisjoni rakendusdirektiivi 2014/98/EL artikli 10 punktis 4, artikli 16 punktis 4, artikli 21 punktis 4 ja artikli 26 punktis 4 sätestatuga ning komisjoni rakendusdirektiivi 2014/21/EL artikli 2 punkti 1 alapunktis a sätestatuga.

Eelnõu punktiga 2 asendatakse määruse § 3 lõikes 4 tarnija kohustus säilitada andmeid 3 aastat viitega taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse § 77 lõikele 4. Kuna seaduse kohaselt peab tarnija enesekontrolliplaani ja selle alusel dokumenteeritud andmeid säilitama 3 aastat, siis puudub vajadus ka määruses sätestada dokumentide säilitamise aeg.

Eelnõu punktiga 3 täiendatakse määruse § 4 lõiget 3 nõudega, mille kohaselt tarnija teeb kindlaks, et lähtematerjal on vaba taimekahjustajatest. Lähtematerjali taimekahjustajast vabaks tunnistamiseks ei piisa ainult vaatlusest, vaid vajalik on ka laboratoorsete analüüside tegemine. Puuvilja- ja marjakultuuri paljundamisel mikropaljundamise teel peab tarnija tegema kindlaks, et paljundamiseks kasutataval lähtematerjalil ei esine direktiivi 2014/98/EL I ja II lisas nimetatud taimekahjustajaid. Direktiivi 2014/98/EL lisa I sätestab loetelu taimekahjustajatest, mille esinemise kontrollimiseks tuleb teha visuaalne vaatlus ja teatavatel juhtudel võtta proovid ja teha analüüsid. Lisa I osas A tuuakse välja taimekahjustajad, mis esinevad teatud liikidel, näiteks ka Eestis laialt levinud harilikul ploomipuul, kirsipuul, õunapuul ja pirnipuul ning sõstardel. Lisas I osas A on näiteks puhul sõstarde nimetatud konkreetsed ümarusside ja seente liigid.

Direktiivi 2014/98 lisa I B osa sätestab loetelu taimekahjustajatest, mida tohib esineda lisas nimetatud määral. Liikide kaupa on taimekahjustajad nimetatud maasika, sõstarde, vaarika ja mustika puhul. Näiteks vaarika sertifitseeritud kategooria korral võib esineda vaarika varrepahksääske *Resseliella theobaldi* 0,5%. Rakendusuringute projekti raames koostati 2015-2016. aasta jooksul Eestis vähem levinud kultuuride seas ka aiakultuuride integreeritud taimekaitse suunised, mille kohta saab lisainformatsiooni veebilehelt

[http://www.pikk.ee/upload/files/TKV_vahelevinud%20kultuuridele_koond020416\(1\).pdf](http://www.pikk.ee/upload/files/TKV_vahelevinud%20kultuuridele_koond020416(1).pdf).

Direktiivi 2014/98/EL lisas II on sätestatud loetelu taimekahjustajatest, mille esinemise kontrollimiseks tuleb teha visuaalne vaatlus ja teatavatel juhtudel võtta proovid ning teha analüüsid. Säte on vastavuses komisjoni rakendusdirektiivi 2014/98/EL artikliga 9, artikli 10 punktiga 1, artikli 16 punktiga 1, artikli 21 punktiga 1 ja artikli 26 punktiga 1.

Kartulitaimede paljundamisel mikropaljundamise teel peab paljundamise lähtematerjal olema vaba kartuli keerdlehisuse viirusest, kartuli X-, S-, M-, A- ja Y-viirusest ning bakterist *Dickeya spp.* ja *Pectobacterium spp.* Muudatus on kooskõlas komisjoni rakendusdirektiivi 2014/21/EL artiklis 2 punktis 1.a sätestatud nõudega.

Eelnõu punktiga 4 muudetakse määruse § 4 lõiget 4 seoses kehtiva viite muutumisega ja õigusaktides kasutatava terminiga „taimekahjustaja“ ühtlustamise eesmärgil lisatakse sõna „kahjustaja“ ette täiend „taime“.

Eelnõu punktiga 5 täiendatakse määruse § 6 lõiget 3 punktiga 1¹, mille kohaselt tarnija võib kasutada kasvusubstraati, mis on vaba Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 III lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta loetletud taimekahjustajatest, mis on peremeesorganismiks kõnealust taimeperekonda või taimeliiki kahjustavatele viirustele. Nõue on sätestatud puuvilja- ja marjakultuuri paljundamisel kasutatavale kasvusubstraadile, milles toodetakse mikrotaimi. Komisjoni rakendusdirektiivi 2014/98/EL lisas III on loetletud kvaliteeti vähendavate taimekahjustajatena ümarussid, mis on peremeesorganismiks näiteks maasikat, kirsi- ja ploomipuud ning sõstraid kahjustavatele viirustele ja neid ei tohi esineda emataimede

kasvatamiseks kasutatavas mullas või kasvusubstraadis. Seetõttu ei ole piisav kui tehakse taimekaitseteid ainult emataimel kvaliteeti vähendavate taimekahjustajate esinemise vältimiseks, vaid tuleb võtta ka mullaproove ja tootmiseks kasutada mullaga levivatest ümarussidest vaba kasvupinnast. Säte on vastavuses komisjoni rakendusdirektiivi 2014/98/EL artikli 11 punkti 1 esimese lõiguga, artikli 17 punkti 1 esimese lõiguga ja artikli 22 punkti 1 esimese lõiguga.

Eelnõu punktiga 6 asendatakse määruse § 6 lõike 3 punktis 3 sõna „taimekahjurite” sõnaga „taimekahjustaja”. Muudatuse eesmärk on ühtlustada õigusaktides kasutatavaid termineid.

Eelnõu punktiga 7 täiendatakse normitehnilist märkust ja lisatakse viide komisjoni rakendusdirektiivile 2014/98/EL, millega rakendatakse nõukogu direktiivi 2008/90/EÜ seoses selle I lisas osutatud viljapuude perekondade ja liikide suhtes kehtivate erinõuetega, tarnijate suhtes kehtivate erinõuetega ning ametlikku inspekteerimist käsitlevate üksikasjalike eeskirjadega (ELT L 298, 16.10.2014, lk 22–61).

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas rakendusdirektiiviga 2014/21/EL, millega määratakse kindlaks supereliitseemnekartuli suhtes kohaldatavad miinimumtingimused ja liidu klassid, ning komisjoni rakendusdirektiiviga 2014/98/EL, millega rakendatakse nõukogu direktiivi 2008/90/EÜ seoses selle I lisas osutatud viljapuude perekondade ja liikide suhtes kehtivate erinõuetega, tarnijate suhtes kehtivate erinõuetega ning ametlikku inspekteerimist käsitlevate üksikasjalike eeskirjadega.

4. Määruse mõjud

Eelnõuga võetakse üle komisjoni rakendusdirektiiv 2014/98/EL, millega rakendatakse nõukogu direktiivi 2008/90/EÜ seoses selle I lisas osutatud viljapuude perekondade ja liikide suhtes kehtivate erinõuetega, nõuded, mida tarnija peab täitma puuvilja- ja marjakultuuri paljundusmaterjali paljundamisel mikropaljundamise teel. Määruse mõju majandusele, keskkonnale, välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale ning riigiasutuste korraldusele on väike või kaudne.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarvest, samuti ei kaasne sellega tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2017. aastal. Määruse jõustumine on ühildatud komisjoni rakendusdirektiivi 2014/98/EL artiklist 31 tulenevaga, mille kohaselt võtavad liikmesriigid vastu ja avaldavad direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 31. detsembriks 2016. aastal ning kohaldavad uusi norme alates 1. jaanuarist 2017.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse muudatustega seonduvaid uusi nõudeid on erinevatel infopäevadel tutvustatud puuvilja- ja marjakultuuride paljundusmaterjali tootjatele ja tarnijatele.

Eelnõu esitati arvamuse saamiseks Põllumajandusametile, Põllumajandusuuringute Keskusele, Eesti Taimekasvatuse Instituudile ja erialaorganisatsioonidest MTÜ Eesti Aiandusliidule. Põllumajandusamet esitas ettepanekud määruse eelnõu parandamiseks. Ettepanekud on Põllumajandusametiga läbi arutatud ning arvestatud. Põllumajandusuuringute Keskusel ja Eesti

Taimakasvatuse Instituudil ei olnud täiendavaid arvamusi ja ettepanekuid ning MTÜ Eesti Aiandusliit ei esitanud tähtjaks omapoolseid arvamusi ja ettepanekuid.

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Keskkonnaministeriumile eelnõude elektroonilise kooskõlastamise infosüsteemi EIS kaudu. Keskkonnaministerium ei kandnud ettenähtud tähtja jooksul eelnõude infosüsteemi EIS kirja eelnõu heakskiitmise või eelnõuga põhjendatult mittenõustumise kohta ega taotlenud ka tähtja pikendamist. Seega on eelnõu Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt loetud nimetatud ministeriumi poolt kooskõlastatuks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Olavi Petron

Kalanduspoliitika ja välissuhete asekanstler kanstleri ülesannetes